

SPF Beheer B.V.

Jaarrapport 2016

SPF Beheer geeft zekerheid
en vertrouwen. Wij zijn een
solide en toegankelijke
adviseur en uitvoerder.

Succesvol in
toekomstbestendige
pensioenregelingen en
vermogensbeheer.

Inhoudsopgave	Pagina
Profiel	3
Kerncijfers	4
Verslag van de Directie	5
Bericht van de Raad van Commissarissen	15
Jaarrekening	18
Balans per 31 december 2016	19
Winst- en verliesrekening over 2016	20
Kasstroomoverzicht over 2016	21
Algemene toelichting op de jaarrekening 2016	22
Toelichting op de balans per 31 december 2016	27
Toelichting op de winst- en verliesrekening over 2016	34
Overige gegevens	38
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	39

Profiel

SPF Beheer B.V. (hierna SPF Beheer) verzorgt de bestuursondersteuning, pensioenenadministratie en het vermogensbeheer voor een selecte groep klanten. Met een beheerd vermogen van circa € 20 miljard zijn wij een middelgrote speler in de wereld van pensioenen en vermogensbeheer. De organisatie heeft per ultimo 2016 193 medewerkers (182 fte). Onze mensen verstaan hun vak, zijn gedreven, collegiaal en klantgericht.

Het is de ambitie van SPF Beheer om klanten op het hoogste kwaliteitsniveau te bedienen. Dat kunnen wij waarmaken doordat wij uitstekende professionals in dienst hebben en veel investeren in mensen, kennis, systemen en processen. Maar vooral omdat wij de wereld van onze klanten door en door kennen. Wij kiezen ervoor om een overzichtelijke groep klanten intensief te bedienen. Wij merken dat onze klanten deze focus waarderen.

Kenmerken

- Aantal medewerkers per 31 december 2016: 193
- Belegd vermogen voor klanten: € 20 miljard
- Aantal (gewezen) deelnemers en gepensioneerden van klanten: circa 100.000
- ISAE-3402-verklaringen 2016 zonder beperkingen voor vermogensbeheer en pensioenbeheer
- SPF Beheer is een 100% dochteronderneming van Stichting Spoorwegpensioenfonds

SPF Beheer werkt voor de volgende opdrachtgevers:

- Stichting Spoorwegpensioenfonds
- Stichting Pensioenfonds Openbaar Vervoer
- Stichting Vervroegde Uittreding Openbaar Vervoer
- Stichting Vitaliteitsfonds Railinfrastructuur Bedrijven (in liquidatie)
- Stichting Fonds voor Sociale Bijstand NS
- Stichting Fondsenbeheer Spoorwegmuseum
- Stichting Bevordering Levensloop in de Bedrijfstak Spoorwegen
- Stichting NS-reisfaciliteiten
- Stichting ter bevordering van arbeidsparticipatie bij arbeidsongeschiktheid in de bedrijfstak Spoorwegen
- Stichting Pensioenfonds Horeca & Catering
- Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Media PNO
- Veherex Schade N.V.

Op het gebied van private equity is SPF Beheer bestuurder van Stichting SPF PE POOL. SPF Beheer is 100% aandeelhouder van KiDafo Beheer B.V.

Kerncijfers

	2016	2015** Enkel- voudig	2015** Gecon- solideerd	2014*	2013	2012
Resultatenrekening						
Netto-omzet	31.981	30.679	30.677	40.285	40.186	40.598
Personeelskosten	16.052	15.695	15.672	19.357	19.334	20.929
Overige kosten	20.457	15.977	16.074	18.021	16.148	15.792
Totaal bedrijfslasten	36.509	31.672	31.746	37.378	35.482	36.721
Bedrijfsresultaat	-4.528	-993	-1.069	2.907	4.704	3.877
Resultaat (na belasting)	-3.359	-793	-793	2.222	3.802	3.106
Balans						
Balanstotaal	24.828	20.926	20.926	18.984	21.373	19.760
Eigen vermogen	12.424	11.783	11.783	13.953	13.279	10.547
Liquide middelen	16.339	8.825	8.825	9.396	10.399	7.945
Overig						
Werknemers gemiddeld (fte's)	184	184	184	247	254	260
Werknemers ultimo (headcount)	193	195	195	259	261	283

* In verband met de opname van de voorziening voor jubileumuitkeringen in de jaarrekening 2015 zijn de cijfers over 2014 met terugwerkende kracht aangepast.

** Vanaf 2016 stelt SPF Beheer alleen een enkelvoudige jaarrekening op (zie grondslagen voor consolidatie onder de Algemene toelichting op de jaarrekening 2016). De vergelijkende cijfers over 2015 zijn getoond op zowel geconsolideerde als enkelvoudige basis, zodat deze in lijn zijn met de cijfers over 2012-2014 op geconsolideerde basis en met de enkelvoudige cijfers over 2016.

Verslag van de Directie

In de pensioenwereld is het woord verandering al enkele jaren trending topic. Zo stonden de afgelopen jaren voor een belangrijk deel in het teken van verschillende pensioenhervormingen, zoals de verschuiving van de pensioenleeftijd, de hogere eisen aan communicatie en besturing en de implementatie van het nieuw Financieel Toetsingskader. In 2016 zette de veranderingen zich onverminderd voort. Ook bij SPF Beheer.

Wijziging directieteam

Een van de meest in het oog springende veranderingen hierbij was de wijziging van het directieteam. Albert Akkerman ging begin 2016 met pensioen en Edwin Kreikamp volgde hem per 1 april 2016 op als algemeen directeur van SPF Beheer. Verder werd eind 2016 bekend gemaakt dat Pauline Frens per 1 februari 2017 aan zal treden als de nieuwe directeur Operatie. Tot die tijd werd deze functie ad interim waargenomen door Edwin Kreikamp. Met deze laatste verandering komt het directieteam weer op volle sterkte en wordt bovendien toegewerkt naar een evenwichtige verdeling van het aantal vrouwen en mannen in het directieteam.

Herijken strategie

Naast de activiteiten voor klanten was een van de belangrijkste aandachtspunten in het verslagjaar de herijking van de bedrijfsstrategie. In 2016 heeft SPF Beheer met medewerking van een extern adviesbureau een onderzoek opgestart naar de toekomst van de eigen organisatie. De aanleiding voor het opstarten van het onderzoek was enerzijds een beoogde fusie van de klanten SPF en SPOV, maar anderzijds ook de indruk van de nieuw aangetreden Directie dat de bedrijfsvoering op een aantal punten verder verbeterd en gemoderniseerd zou moeten worden om de kwaliteit van de dienstverlening op een hoger niveau te brengen en te houden. Tijdens het onderzoek zijn de ontwikkelingen in de pensioenwereld in kaart gebracht en is de organisatie doorgelicht op verschillende punten. Hierbij is onder meer gekeken naar de kosten, kwaliteit en efficiency van de organisatie in relatie tot andere uitvoeringsorganisaties. Het onderzoek is afgerond. De uitkomsten zijn gedeeld met de verschillende stakeholders en hebben de basis gevormd voor een veranderprogramma dat in het najaar van 2016 is opgestart.

Het veranderprogramma is gebaseerd op drie pijlers: het moderniseren en verder automatiseren van de bedrijfsvoering, het vergroten van de wendbaarheid van de organisatie en het verlagen van de uitvoeringskosten. Deze kostenverlaging zal deels worden gerealiseerd door het automatiseren van processen en een efficiëntere bedrijfsvoering, waardoor het aantal medewerkers kan worden teruggebracht. Voor de realisatie van deze reorganisatie is een voorziening getroffen van € 4,5 miljoen. Hierbij heeft de aandeelhouder haar vertrouwen uitgesproken in de nieuwe koers van de organisatie en een kapitaalinjectie gedaan van € 4,0 miljoen.

Eind 2016 is het programma in gang gezet. Een eerste stap was het terugbrengen van het aantal managementposities en de introductie van een platte, compactere organisatiestructuur die per 1 februari 2017 operationeel is geworden. Tevens is een start gemaakt met het optimaliseren van de processen en de bedrijfsvoering, waarbij onder meer gebruik wordt gemaakt van de LEAN-methodiek.

Resultaten en activiteiten voor klanten

Hoewel de kwaliteit van de dienstverlening de afgelopen jaren op punten onder druk heeft gestaan, werd er in 2016 wederom veel werk verzet voor klanten en werden ook verschillende goede resultaten geboekt. De belangrijkste activiteiten en resultaten waren:

- Voor onze klanten Stichting Spoorwegpensioenfonds (hierna: SPF) en Stichting Pensioenfonds Openbaar Vervoer (hierna: SPOV) realiseerden we goede beleggingsrendementen. Beide pensioenfondsen versloegen de benchmark. SPF behaalde een nettorendement van 11,2% en SPOV 10,7%. Hiermee versloeg SPF de jaarbenchmark met 0,9% en SPOV met 0,6%.
- Onze klanten SPF en SPOV scoorden opnieuw hoog in het jaarlijkse benchmarkonderzoek naar maatschappelijk verantwoord beleggen van de VBDO. SPF scoorde een 7de plaats en SPOV een 8ste plaats.
- Opnieuw kwam de communicatie die wij verzorgen voor onze klanten SPF en SPOV als ruim bovengemiddeld uit onafhankelijk benchmarkonderzoek. De tevredenheid van deelnemers voor de communicatiemiddelen lag, gemeten op een 10-puntschaal, bij SPF 0,7 punten hoger dan de benchmark. De communicatie van SPOV scoorde 0,4 punten hoger dan de benchmark.
- Met onze klanten SPOV en Vehlerex verlengden wij de contracten.
- Gedurende het jaar werd veel tijd en energie gestoken in het ondersteunen van onze klanten SPF en SPOV bij een beoogde fusie. Eind 2016 kwamen de klanten tot de slotsom dat een fusie op dit moment onvoldoende meerwaarde oplevert voor deelnemers en gepensioneerden. De fusiebesprekingen werden beëindigd.
- Vlak voor de zomer 2016 legden we een laatste hand aan de resterende herstelwerkzaamheden aan de pensioenadministratie in het kader van het project Quinto-P. Gevonden tekortkomingen in de administratie zijn geanalyseerd, hersteld en gecommuniceerd met klanten. Het project is afgerond en de uitkomsten zijn gedeeld met de toezichthouder.
- Voor onze klanten werkten we aan de implementatie van de Wet pensioencommunicatie. Het zogeheten Pensioen 123 werd onder meer ingeregeld en in het voorjaar van 2016 gingen in dit kader ook de pensioenportals MijnSPF en MijnSPOV voor onze klanten live.
- Verder werkten we voor onze klanten aan het inregelen van 'Inhaalindexatie en reparatie van verlagingen'. Dit was een laatste restpunt vanuit het nieuw Financieel Toetsingskader, dat voor het overige in 2015 werd geïmplementeerd.
- We adviseerden de besturen van SPF en SPOV onder meer over een dynamisch renteafdekingsbeleid en over de mogelijke aanpassing van het strategisch risicoprofiel van het beleggingsbeleid.
- In overleg met het bestuur van SPF heeft SPF Beheer de eigen hypotheekportefeuille overgedragen aan DMFCO/Stater en omgezet naar het MUNT-label. SPF Beheer is hiermee definitief gestopt met het verstrekken van hypotheekleningen en niet meer actief op de hypotheekmarkt anders dan belegger in hypotheekleningen namens onze klanten.

SPF Beheer verzorgt voor SPF en SPOV de opvang van vragen van deelnemers en gepensioneerden. Ten opzichte van 2015 daalde het aantal klantcontacten dat SPF Beheer had voor SPF en SPOV met 6,5%.

Klantcontacten	2016	2015
Informatieverzoeken per brief/e-mail	4.153	4.344
Informatieverzoeken per telefoon	21.630	23.201
Bezoek inlooppreekuur	803	895
Totaal	26.586	28.440

Organisatie

De dynamiek in de pensioenwereld is de afgelopen jaren sterk toegenomen. SPF Beheer speelt daarop in met het oog op de mensen, processen en systemen, en werkt aan de wendbaarheid en flexibiliteit van de organisatie.

Zo heeft SPF Beheer de afgelopen jaren een aantal grote projecten verricht voor klanten. Hiervoor is relatief veel gewerkt met inhuurkrachten. Om hier op een goede manier invulling aan te geven is er

geïnvesteed in het verstevigen van het project- en programmamanagement. Ook in 2016 is er nog relatief veel gebruik gemaakt van inhuur, maar in de tweede helft van het jaar kon het aantal inhuurkrachten fors worden afgebouwd in verband met de afronding van een aantal grote projecten. Voor 2017 wordt er in verband met het ingezette veranderprogramma weer een tijdelijke verhoging verwacht van het aantal inhuurkrachten.

Verder is er in 2016 geïnvesteed in het optimaliseren van processen en de systeemhuishouding. Met het oog op het optimaliseren van processen is in 2016 een start gemaakt met werken volgens LEAN-methodiek. Het eerste proces dat is aangepakt is het proces rond het Uniform Pensioenoverzicht (UPO). In 2017 zullen meer processen volgen. Verder is er geïnvesteed in het verbeteren van de systeemhuishouding. Een goede systeemhuishouding is van groot belang voor de organisatie. In 2016 is tegen deze achtergrond onder meer geïnvesteed in een nieuw vastgoedadministratiesysteem. De implementatie zal in 2017 worden afgerond. Tevens zijn voorbereidingen getroffen voor de introductie van een nieuw e-HRM-systeem per januari 2017. De verdere verbetering en modernisering van de systemen en automatisering is ook een belangrijk speerpunt voor 2017.

Kerncijfers personele ontwikkeling	2016	2015
Gemiddeld aantal fte's	184	184
Aantal medewerkers	193	195
Ziekteverzuim	3,7%	3,8%
Man	122	121
Vrouw	71	74
Instroom	24	17
Uitstroom	26	81 (waarvan 61 naar Launch!)
Gemiddelde leeftijd	45	45

Risicoparaagraaf

Risicomanagement binnen onze organisatie heeft enerzijds betrekking op onze institutionele klanten en hun vermogen en anderzijds op ons eigen vermogen en de risico's voor onze organisatie. In deze paragraaf zoomen we in op het risicomanagementproces voor SPF Beheer.

Governance

SPF Beheer hecht veel belang aan gedegen en effectief risicomanagement. Voor de invulling hiervan hanteert SPF Beheer COSO ERM. Dit raamwerk is in de financiële sector wereldwijd de standaard voor risicomanagement. Voor het in kaart brengen en beheersen van risico's werkt SPF Beheer volgens een integrale aanpak en bij de uitwerking van het risicomanagementbeleid wordt onder meer gebruik gemaakt van het zogeheten 'drie-dijken-model'. De praktische toepasbaarheid van risicomanagement wordt hiermee vergroot door gebruik te maken van verschillende verdedigingslijnen in de organisatie. De eindverantwoordelijkheid van het risicomanagement ligt bij de Directie van SPF Beheer. De Directie wordt hierbij ondersteund door de afdeling Risk, Legal & Compliance die sturing geeft aan zowel het financieel als het operationeel risicomanagement. Daarnaast is er een Centraal Risk Comité dat zorg draagt voor aansluiting van de eerste op de tweede lijn en vice versa.

Risicobereidheid en doelstellingen

SPF Beheer heeft als missie om zekerheid en vertrouwen te geven en een solide en toegankelijk adviseur en uitvoerder te zijn. Daarbij zijn de strategische doelstellingen: de kwaliteit verhogen, de kosten verlagen en de klantgerichtheid verbeteren. Gezien de missie en doelstellingen is de risicobereidheid in principe laag. Wel varieert de risicobereidheid voor verschillende risicogebieden. Zo is voor

compliance risico's de bereidheid geringer dan voor operationele risico's. De risicohouding van SPF Beheer valt binnen de risicohouding die de klanten van SPF Beheer verwachten en vastgelegd hebben. Zij zien de risicohouding als combinatie van risicobereidheid en risicodraagvlak (wat wil ik-wat kan ik).

Risicomanagementproces

In 2016 is verder gewerkt aan een geïntegreerd risicomanagementproces. Zo hebben alle afdelingen hun risico's in kaart gebracht en daaruit zijn vervolgens 50 hoofd risico's bepaald. Deze risico's zijn vervolgens afgezet tegen de doelstellingen en de risicobereidheid van SPF Beheer. Voor risico's die nog niet binnen de gewenste risicobereidheid zitten, zijn maatregelen opgesteld om ze binnen de kaders te brengen. Dit proces vormt de basis van het SPF Beheer risicoraamwerk. In aanvulling daarop wordt een incidentensysteem beheerd dat naast het monitoren en verbeteren vooral gericht is op het lerend vermogen van de organisatie.

Impact van de risico's op de financiële positie van SPF Beheer

Met behulp van relevante scenario's wordt een inschatting gemaakt van de impact indien de risico's met de grootste impact zich voordoen. Daarbij wordt uitgegaan van een stress-scenario waarbij het vertrek van een klant tevens gepaard gaat met het neerleggen van een maximale claim. Van deze extreme situatie is een prudente schatting gemaakt van de impact van het risico en daarmee op het aanwezige vermogen van SPF Beheer. Het tegelijkertijd voordoen van deze risico's wordt echter als onwaarschijnlijk gezien. Mocht het meest extreme scenario zich toch voordoen dan is aannemelijk dat de vaste kosten van SPF Beheer zullen dalen doordat direct maatregelen zullen worden getroffen na het vertrek van de klant. Tegelijkertijd kan met de aandeelhouders een discussie worden gestart over additionele financiering zodat SPF Beheer in de toekomst (na voltrekking van het extreme scenario) voldoende solvabel blijft.

Hoofdrisico's

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste risico's weergegeven met daarbij de belangrijkste beheersmaatregelen en voorbeelden van stappen die in 2016 zijn ondernomen.

Risico's	Voorbeelden van gebeurtenissen en genomen acties in 2016
Strategische risico's	
Levensvatbaarheid SPF Beheer: Het risico dat de levensvatbaarheid van SPF Beheer op de lange termijn in gevaar komt doordat geen schaalvergroting wordt gerealiseerd.	Gebeurtenis 2016: contract SPOV loopt af na 2017. In 2016 heeft SPOV haar contract verlengd. Daarmee is niet direct schaalvergroting gerealiseerd, maar wel schaalstabilisatie gecreëerd voor de komende jaren.
Leveranciers afhankelijkheid / Uitbestedingsrisico: Het risico dat SPF Beheer voor enkele kritische aspecten afhankelijk is van individuele leveranciers, wat leidt tot een hoge blootstelling aan risico's.	Risico 2016: afhankelijkheid van een aantal kernleveranciers is groot. Er hebben zich ten aanzien van dit risico geen belangrijke issues voorgedaan 2016. In 2016 is het uitbestedingsbeleid vernieuwd en dit is begin 2017 ter goedkeuring aan de Directie voorgelegd worden. Daarnaast is het Know Your Partner beleid vastgesteld, dat inspeelt op relaties door heel de keten. SPF Beheer is voortdurend met de leverancier van het pensioensysteem in gesprek over de kwaliteit en kosten van aanpassingen ten aanzien van het systeem. De verwachting is dat in 2017 een nieuw onderhoudscontract zal worden gesloten.

Risico's	Voorbeelden van gebeurtenissen en genomen acties in 2016
	Ten aanzien van onze belangrijkste leveranciers worden gecertificeerde ISAE-rapporten opgevraagd, hetgeen extra zekerheid verschaft ten aanzien van de interne beheersing. Voor zover de rapporten daartoe aanleiding geven, gaat SPF Beheer met deze leveranciers in gesprek.
Operationele risico's	Risico's 2016: de gebeurtenissen die in 2016 zich op dit gebied hebben voorgedaan zijn te bestempelen als incidenten. Met behulp van het incidentmanagementsysteem zijn deze afgehandeld. Tevens zijn maatregelen getroffen om de incidenten in de toekomst te voorkomen. De impact van deze issues is zowel voor de klant als SPF Beheer beperkt geweest.
• Inbreuk op ICT: Interne of externe inbreuk op ICT-beveiliging (diefstal en publicatie of verkoop van informatie, manipulatie van informatie, verstoring of overname van ICT).	In 2016 is een aantal acties ondernomen ten aanzien van informatiebeveiliging. Zo is het Informatiebeveiligingsbeleid geactualiseerd en bekrachtigd door de Directie. Om dit informatiebeveiligingsbeleid beter te borgen in de organisatie, is het herziene beleidsdocument opgesplitst in een hoofddocument met het beleidskader voor informatiebeveiliging (essentie, visie, beheerskader, doelstellingen, reikwijdte, samenhang, rollen en verantwoordelijkheden) en 12 documenten die per aandachtsgebied een eigenaar hebben in de organisatie en die het informatiebeveiligingsbeleid uitgewerkt hebben naar concrete beheersmaatregelen.
• Business Continuity Risk: Het risico dat door onvoorziene omstandigheden bepaalde processen/procedures niet kunnen worden uitgevoerd (Disaster Recovery / Business Continuity Risk).	In 2016 is voor alle bedrijfskritische systemen een businessimpactanalyse uitgevoerd, waarbij de risico's zijn geïnventariseerd en classificaties voor zowel beschikbaarheid, integriteit als vertrouwelijkheid zijn vastgesteld. Dit proces wordt jaarlijks herhaald.
• Key person risk: De kwaliteit en de kwantiteit van het personeel wordt niet in stand gehouden (Key person risk).	In 2016 zijn de 'key persons' opnieuw geïnventariseerd in het kader van het transitieprogramma. In 2016 is de continuïteit van de bezetting van de Directie geborgd middels het invullen van de openstaande posities. De tijdelijke topstructuur is hierbij opgeheven. SPF Beheer streeft ernaar om afhankelijkheden van specifieke medewerkers terug te brengen, middels het investeren in kennisoverdracht en back-up capaciteit. Daarnaast zijn en worden maatregelen getroffen om key persons langer aan SPF Beheer te verbinden.
• Projecten niet conform planning en/of budget: project wordt niet opgeleverd binnen de gestelde planning en budget en SPF Beheer acteert niet als lerende organisatie.	Om dit risico adequaat te mitigeren is de governance (Prince II principes) vastgelegd in de 'Projectgovernance' waarin de taken en verantwoordelijkheden expliciet zijn beschreven. Andere maatregelen zijn een go/no go-beslissing van de Directie bij projecten en een maandelijks monitoring op basis van exceptierapporten en eventuele wijzigingsverzoeken. Projecten worden afgesloten in de financiële administratie aan de hand van een goedgekeurd Project Einde Rapport met decharge van de opdrachtgever. Verder is dit jaar de projectboard verder geprofessionaliseerd en is de bezetting van de board verbreed.
• Falende interne processen, systemen of personeel: Het risico dat de kwalitatieve uitvoering van de operationele processen niet goed is, hetgeen leidt tot falende processen,	Beheersmaatregelen om deze risico's af te dekken zijn voor een groot deel opgenomen in het ISAE-raamwerk. Dit is een continu aandachtspunt voor directie en management, waarbij ook de afdeling Internal Audit een belangrijke, toetsende rol

Risico's	Voorbeelden van gebeurtenissen en genomen acties in 2016
systemen of handelen van medewerkers.	heeft. In 2016 zijn zowel voor pensioenbeheer als vermogensbeheer verklaringen afgegeven zonder beperkingen ten aanzien van de beheersdoelstellingen.
Compliance risico's	Risico's 2016: de gebeurtenissen die in 2016 zich op dit gebied hebben voorgedaan zijn te bestempelen als incidenten. Met behulp van het incidentmanagementsysteem zijn deze afgehandeld. Tevens zijn maatregelen getroffen om de incidenten in de toekomst te voorkomen. De impact van deze issues is zowel voor de klant als SPF Beheer beperkt geweest.
• Het niet voldoen aan wet- en regelgeving of niet identificeren van nieuwe wetgeving: Het niet naleven van wet- en regelgeving of het niet zien of identificeren van nieuwe wet- en regelgeving door de 1e en 2e lijn.	Bij de inrichting en aanpassing van processen en systemen worden wetten en regels er in verwerkt en periodiek geactualiseerd. In 2016 is het complianceprogramma vastgesteld door de Directie. Dit programma is het uitgangspunt voor de activiteiten en onderzoeken door de 2 ^e lijn. De kwartaalrapportage compliance geeft een overzicht van de compliance-activiteiten, de verwachte relevante wetswijzigingen en de follow-up van de implementatie. Waar nodig voeren pensioenjuristen specifieke checks uit en worden externe juridische adviseurs geraadpleegd.
• Integriteitsschendingen: Het risico van integriteitsschendingen door medewerkers.	Integriteit was een focuspunt voor Compliance in 2016 met diverse initiatieven. Deze worden hieronder onder het kopje Compliance en informatiebeveiliging verder toegelicht.

Compliance en informatiebeveiliging

Belangrijke risicothema's voor 2016 waren compliance (met een focus op integriteit) en informatiebeveiliging. In het kader van compliance ging veel aandacht uit naar de jaarlijkse update van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het aanpassen van en onderzoek naar de naleving van de gedragscode en het integriteitsbeleid van SPF Beheer. Zo is in 2016 de naleving van de gedragscode steekproefsgewijs onderzocht, waarbij de nadruk lag op het thema belangenverstremgeling. Hierbij zijn onder meer de geregistreerde nevenfuncties onder de loep genomen. Voor de update van de SIRA zijn de verbeterpunten uit 2015 opgepakt en is gebruik gemaakt van de uitkomsten van een enquête onder de managers en de Directie. Voor de borging van dit proces zijn de thema's van de SIRA verwerkt in het vernieuwde integriteitsbeleid. De SIRA is sinds 2016 geborgd in het Integraal Integriteitsbeleid van SPF Beheer.

Informatiebeveiliging ziet SPF Beheer als een belangrijke voorwaarde voor de kwaliteit en continuïteit van haar dienstverlening. SPF Beheer hanteert hiervoor een basisbeveiligingsniveau en zoekt daarbij aansluiting bij de markttrichtlijnen NEN-ISO en Cobit. In 2016 is de aansluiting op de Cobit-norm verder verbeterd en het volwassenheidsniveau verhoogd. Daarbij is onder andere een IT-risicomanagementraamwerk opgezet en nieuw informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld en geïmplementeerd. Om het bewustzijn op het gebied van informatiebeveiliging in de organisatie te vergroten is in 2016 een interne campagne opgestart.

Informatie, monitoring en verantwoording

De risicokwartaalrapportage wordt door de Directie en door een Centraal Risico Comité besproken en gedeeld met de Raad van Commissarissen, de pensioenfondsklanten en de managers van SPF Beheer. Daarnaast heeft SPF Beheer de ICAAP 2016 (Internal Capital Adequacy Assessment Procedure) doorlopen. De ICAAP heeft geleid tot een toekomstgerichte, risico-gebaseerde inschatting van de

risico's die SPF Beheer verwacht te lopen en de invloed die deze risico's hebben op het aanwezige en vereiste kapitaal van de onderneming. De uitkomsten van de procedure zijn vastgelegd in een rapportage en zijn gedeeld met de AFM en DNB.

Beheerst beloningsbeleid

SPF Beheer kent een beheerst beloningsbeleid. Een beschrijving van de hoofdlijnen van het beleid en de uitgekeerde bedragen worden gecommuniceerd via de website. SPF Beheer kent een variabele beloning voor een beperkte groep medewerkers (directieleden en vermogensbeheerders). De variabele beloning is onderworpen aan een afgewogen mix van kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen en varieert tussen de 6% en 20% van de salarissom. De variabele beloning legt een koppeling tussen de geleverde prestaties (gericht op het realiseren van de strategische ambitie) en de hoogte van de beloning binnen het risicoprofiel van SPF Beheer. De variabele beloning van de statutaire directieleden wordt toegelicht in de bezoldigingsparagraaf van de jaarrekening.

Financiële gang van zaken

Vermogenspositie

Het vermogen bedraagt op balansdatum € 12,4 miljoen. Dit betekent een solvabiliteit van 50% (2015: 56%). De solvabiliteit is ondanks het sterk negatieve resultaat over 2016, slechts beperkt gedaald. Dit komt door een kapitaalstorting van de aandeelhouder van € 4,0 miljoen ter financiering van de reorganisatievoorziening. Het eigen vermogen is daardoor per saldo gestegen: het solvabiliteitspercentage is gedaald, mede doordat het balanstotaal is gestegen als gevolg van de reorganisatievoorziening.

Algemene resultaatsontwikkeling

Het netto resultaat bedraagt € 3,4 miljoen negatief over 2016 en is daarmee met € 2,6 miljoen lager dan het resultaat van 2015. Het resultaat is sterk beïnvloed door de gevormde reorganisatievoorziening ad € 4,5 miljoen. Zonder deze bijzondere post zou het netto resultaat zijn uitgekomen rond nihil. Het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belasting ten opzichte van de netto-omzet is -14% (2015: -3%). De gerealiseerde marge geeft geen recht op een winstuitkering aan het personeel.

Omzet

(x € 1.000)	2016	2015	2016 vs. 2015
Vermogensbeheer	19.101	18.015	6%
Pensioenbeheer	11.852	11.417	4%
Varia	1.028	1.247	-18%
Totaal netto-omzet	31.981	30.679	4%

SPF Beheer kent een stabiele omzetstroom uit de business lines pensioenbeheer en vermogensbeheer. De omzet in 2016 bedraagt circa € 32,0 miljoen en ligt daarmee 4,2% hoger dan in 2015. De incidentele omzet was in 2016 circa € 0,6 miljoen hoger dan in 2015, met name vanwege de extra werkzaamheden die uitgevoerd zijn in het kader van de beoogde fusie tussen SPF en SPOV.

Bedrijfslasten

(x € 1.000)	2016	2015	2016 vs. 2015
Lonen en salarissen (incl. jubileumuitkeringen)	13.623	13.334	2%
Sociale lasten	1.635	1.742	-6%
Pensioenlasten	794	619	28%
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	892	966	-8%
Overige bedrijfslasten	15.065	15.011	0%
	32.009	31.672	1%
Reorganisatievoorziening	4.500	0	100%
Totale bedrijfslasten	36.509	31.672	15%

De kosten voor lonen en salarissen (incl. jubileumuitkeringen) zijn in 2016 ten opzichte van 2015 toegenomen met 2%, een toename van de kosten met € 0,3 miljoen. Het gemiddeld aantal fte's bleef met 184 fte gelijk aan voorgaand boekjaar (2015). De toename van de kosten is met name het gevolg van de algemene loonstijging.

De sociale lasten ten opzichte van de lonen en salarissen zijn in 2016 gelijk aan 12% (2015: 13%).

De kosten voor de pensioenpremie zijn in 2016 toegenomen ten opzichte van 2015. Dit is het gevolg van de premie-ingroei, waarbij de premielast voor SPF Beheer tot 2020 stapsgewijs toegroeit naar het basisniveau van de pensioenregeling.

De afschrijvingen zijn iets afgenomen ten opzichte van vorig jaar, vanwege de activa die in 2015 volledig zijn afgeschreven, terwijl de afschrijvingskosten ten aanzien van de nieuwe investeringen in 2016 beperkt zijn.

De overige bedrijfskosten zijn in 2016 vrijwel gelijk aan voorgaand boekjaar. De kosten voor ingehuurd medewerkers en externe adviseurs zijn toegenomen met € 1,5 miljoen, met name vanwege een aantal grote projecten, waaronder de beoogde fusie van SPF en SPOV. Daar tegenover is sprake van een afname van de overige personeelskosten, met name als gevolg van de incidentele kosten in 2015 voor de afkoop van de hypotheekregeling voor het eigen personeel (effect circa € 1,3 miljoen positief ten opzichte van voorgaand jaar). Tot slot zijn de huisvestingskosten afgenomen met circa € 0,5 miljoen vanwege het afstoten van een deel van het bedrijfspand per begin van het boekjaar. Het restant van de ontwikkeling van de overige bedrijfskosten betreft diverse kleinere effecten (per saldo € 0,3 miljoen negatief).

Vooruitblik

De afgelopen jaren is veel tijd en energie gestoken in het inregelen van enkele grote pensioenhervormingen. Nieuwe grootschalige verschuivingen op pensioengebied worden verwacht vanaf 2019. Hoewel de contouren van deze veranderingen nog niet duidelijk zijn en sterk afhangen van politieke ontwikkelingen, volgen wij de ontwikkelingen op dit gebied actief. In 2017 zal SPF Beheer, naast reguliere activiteiten en enkele projecten voor klanten, met name inzetten op het uitrollen van het transitieprogramma dat in 2016 is opgestart. Het doel is om het bedrijf fit voor de toekomst te maken, zodat we klanten optimaal kunnen blijven bedienen en zijn voorbereid op de pensioenwereld van morgen.

Utrecht, 1 juni 2017

Directie,

Mr. E. Kreikamp, algemeen directeur

M.P. Mos RA RC RBA, directeur Financiën & Risicomanagement

Drs. J.F. van Halewijn, directeur Vermogensbeheer

Drs. L.P. Frens, directeur Operatie

Personalia directieteam

Mr. E. Kreikamp, algemeen directeur (vanaf 1 april 2016) en a.i. directeur Operatie (vanaf 1 april 2016)

- Lid Uitvoeringsraad Pensioenfederatie

M.P. Mos RA RC RBA, directeur Financiën & Risicomanagement

Drs. J.F. van Halewijn, directeur Vermogensbeheer

- Lid van de VBA Accreditatiecommissie Permanente Educatie (PE)
- Lid raad van advies Financial Investigator

Drs. L.P. Frens, directeur Operatie (per 1 februari 2017)

Bericht van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen heeft toezicht gehouden op het door de Directie van SPF Beheer gevoerde beleid en op de algemene gang van zaken binnen SPF Beheer. Bij zowel de toezichthoudende rol als bij de adviserende rol staat de beheersing van risico's centraal. De Raad van Commissarissen heeft een totaaloverzicht van de belangrijkste risico's, doorgrondt deze risico's, beoordeelt hoe de Directie ze beheerst en volgt welke consequenties beslissingen hebben voor de continuïteit van de organisatie. Vanuit dit perspectief bekijkt en beoordeelt de Raad van Commissarissen ontwikkelingen in de organisatie en in de externe omgeving.

De Raad van Commissarissen heeft kennis genomen van het verslag van de Directie over het boekjaar 2016. De Raad van Commissarissen legt de door de Directie opgemaakte jaarrekening ter vaststelling voor aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en adviseert de aandeelhouder, mede gezien de verderop in dit jaarverslag opgenomen goedkeurende controleverklaring van EY, om de jaarrekening vast te stellen. Voorts bevelen wij de aandeelhouder aan de Directie decharge te verlenen voor het gevoerde beleid en de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht.

Ontwikkelingen

De Raad van Commissarissen heeft de ontwikkelingen bij SPF Beheer in het verslagjaar nauwgezet gevolgd. Veel aandacht ging onder meer uit naar de wisselingen in de samenstelling van het directieteam. Per 1 juni 2016 ging Albert Akkerman met pensioen. Als algemeen directeur heeft hij 14 jaar leiding gegeven aan SPF Beheer. Wij zijn hem dankbaar voor bewezen diensten. Per 1 april 2016 is hij opgevolgd door Edwin Kreikamp. Daarnaast werd op de valreep van 2016 bekend gemaakt dat Pauline Frens per 1 februari 2017 bij SPF Beheer aan zal treden als directeur Operatie. Hiermee is het directieteam van SPF Beheer weer op volle sterkte.

Ook de nieuwe strategische koers van de organisatie was een belangrijk onderwerp van gesprek. In dit kader is onder meer intensief gesproken met de Directie van SPF Beheer over de voorgenomen fusie van SPF en SPOV. Enerzijds was hierbij de vraag hoe SPF Beheer zijn klanten optimaal in dit proces kon ondersteunen, anderzijds is samen met de Directie gekeken naar de lange en korte termijn effecten van de fusie voor SPF Beheer als uitvoeringsorganisatie. Om dit goed in kaart te brengen heeft de Directie van SPF Beheer een extern adviesbureau onderzoek laten doen. Dit onderzoek is afgerond en aan de hand van de uitkomsten is een nieuwe koers voor de toekomst van de organisatie uitgestippeld. Zowel de uitkomsten van het onderzoek als het plan voor de transitie van SPF Beheer zijn uitgebreid besproken met de Directie van SPF Beheer. Het uiteindelijke niet doorgaan van de fusie tussen SPF en SPOV heeft slechts beperkte invloed gehad op het transitieplan.

De ontwikkeling van de financiële resultaten heeft de Raad van Commissarissen gedurende het verslagjaar actief gevolgd en met de Directie besproken. Het jaar werd afgesloten met een verlies dat vrijwel geheel het gevolg is van het treffen van een reorganisatievoorziening. Zonder deze bijzondere post sloot SPF Beheer het jaar af met een resultaat van nagenoeg nihil. Het resultaat is sterk beïnvloed door de diverse pensioenprojecten die beslag hebben gelegd op de personele bezetting, met name in de eerste helft van het jaar. Hierdoor is er sprake geweest van relatief veel kosten voor tijdelijke krachten. Daarnaast wordt geïnvesteerd in het verbeteren van de bedrijfsvoering en de kwaliteit van de dienstverlening: de komende jaren wordt het bedrijf gereorganiseerd en wordt er verdergaand geïnvesteerd in automatisering. De aandeelhouder heeft zijn vertrouwen laten blijken in de nieuwe koers van SPF Beheer door een kapitaalinjectie, waarmee een deel van het transitieprogramma zal worden gefinancierd.

Voorts was het integraal risicomanagement een van de centrale en terugkerende onderwerpen in de gesprekken met de Directie van SPF Beheer. In dit kader is onder meer aandacht besteed aan infor-

matiebeveiliging en compliance. Ook heeft de Raad van Commissarissen actief meegewerkt aan een onderzoek van de AFM naar mogelijke belangenverstremming bij SPF Beheer. Het onderzoek is afgerond. Er zijn enkele aanbevelingen gedaan die SPF Beheer heeft overgenomen en reeds geïmplementeerd zijn. Verder werden in het verslagjaar ook het dividendbeleid, het beloningsbeleid en het directiereglement vastgesteld.

Samenstelling

De huidige samenstelling van de Raad van Commissarissen staat beschreven onder dit Bericht van de Raad van Commissarissen. In het verslagjaar is de samenstelling van de Raad niet gewijzigd. Wel is per 1 maart 2017 de heer Jol afgetreden. Wij zijn hem zeer erkentelijk voor zijn deskundige inbreng en grote betrokkenheid in de afgelopen jaren. Hij is opgevolgd door mevrouw Van den Herik. Zij is per 1 februari 2017 benoemd.

Bij een evenwichtige verdeling van de zetels van de Raad van Commissarissen wordt ten minste 30% van de zetels bezet door vrouwen en ten minste 30% door mannen. Per 1 maart 2017 heeft de Raad van Commissarissen een evenwichtige samenstelling.

Vergaderingen

De Raad van Commissarissen vergaderde in 2016 vijfmaal regulier. Geen van de commissarissen was frequent afwezig. Bij twee vergaderingen sloot de externe accountant aan, eenmaal om het accountantsverslag te bespreken en eenmaal om het controleplan te bespreken. Daarnaast werd in mei met de aandeelhouder bijeengekomen om de jaarrekening 2015 vast te stellen. Naast de reguliere vergaderingen vonden twee extra vergaderingen plaats, waarvan eenmaal met de aandeelhouder. Beide extra vergaderingen stonden in het teken van de financiering van het transitieprogramma van SPF Beheer. Verder heeft de heer Jol namens de Raad van Commissarissen tweemaal de Overlegvergadering van de ondernemingsraad met de Directie bijgewoond. De Raad van Commissarissen vindt het belangrijk om op deze manier voeling te houden met de ontwikkelingen die leven bij de medewerkers.

Erkentelijkheid

De Raad van Commissarissen is de aandeelhouder erkentelijk voor zijn vertrouwen in de onderneming en dankt de medewerkers voor hun inzet in het afgelopen jaar. De Raad van Commissarissen spreekt zijn vertrouwen uit in de nieuwe Directie van SPF Beheer en in de nieuw uitgezette koers voor de toekomst.

Utrecht, 1 juni 2017

Raad van Commissarissen

Drs. M. Niggebrugge, voorzitter

Ir. B.F. Dessing

Drs. S.N. van den Herik

Personalia Raad van Commissarissen

Drs. M. Niggebrugge, voorzitter

- Lid Raad van Commissarissen Royal Boskalis Westminster B.V.
- Lid Raad van Commissarissen TBI Holding B.V.

Ir. B.F. Dessing, lid

- Lid Bestuur Prof. dr. Jaap Swierenga Stichting (tot 1 juli 2016)
- Lid Raad van Toezicht NOS (Kroonbenoeming)
- Adviseur Nationaal Register Commissarissen en Toezichthouders
- Lid Bestuur Walter Maas Huis
- Lid Raad van Toezicht Revalidatiecentrum De Hoogstraat (tot 1 juli 2016)
- Lid Raad van Toezicht Nierstichting Nederland
- Voorzitter College van Deskundigen NHG-Praktijkaccreditering
- Lid audit committee Algemene Rekenkamer
- Voorzitter bestuur Stichting Benchmark GGZ
- Lid Raad van Advies MC Groep Bussum (tot 1 januari 2016)
- Lid Raad van Advies Deerns Raadgevende Ingenieurs B.V.
- Lid Vereniging AEGON
- Lid Raad van Commissarissen Acta Holding
- Lid Raad van Commissarissen Leyden Academy
- Lid Raad van Commissarissen CbusineZ/CZ groep

Drs. S.N. van den Herik

- Lid Supervisory Committee Vesteda, voorzitter Remuneratie Commissie

Jaarrekening

Balans per 31 december 2016

vóór resultaatbestemming (x € 1.000)

ACTIVA		<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	(1)	136	155
Materiële vaste activa	(2)	<u>2.180</u>	<u>2.858</u>
		2.316	3.013
Financiële vaste activa	(3)		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen		40	37
Latente belastingvorderingen		1.114	0
Vorderingen op participanten		<u>0</u>	<u>2.131</u>
		1.154	2.168
Vlottende activa			
Vorderingen	(4)		
Handelsdebiteuren		496	845
Participanten		2.980	3.196
Overige vorderingen		239	1.824
Overlopende activa		<u>1.304</u>	<u>1.055</u>
		5.019	6.920
Liquide middelen		16.339	8.825
Totaal		<u>24.828</u>	<u>20.926</u>
PASSIVA			
Eigen vermogen	(5)		
Geplaatsd kapitaal		5.313	5.313
Agioreserve		4.000	0
Overige reserves		6.470	7.263
Onverdeeld resultaat		<u>-3.359</u>	<u>-793</u>
		12.424	11.783
Voorzieningen	(6)		
Voorziening voor jubileumuitkeringen		390	439
Reorganisatievoorziening		<u>4.500</u>	<u>0</u>
		4.890	439
Langlopende schulden	(7)	1.945	3.068
Kortlopende schulden	(8)		
Schulden aan leveranciers		1.192	663
Belastingen en sociale lasten		1.252	1.023
Overige schulden		343	408
Overlopende passiva		<u>2.782</u>	<u>3.542</u>
		5.569	5.636
Totaal		<u>24.828</u>	<u>20.926</u>

*) De nummering verwijst naar de toelichting

Winst- en verliesrekening over 2016

(x € 1.000)

		<u>2016</u>	<u>2015</u>
Netto-omzet	(9)	31.981	30.679
Lonen en salarissen	(10)	13.623	13.334
Sociale lasten	(11)	1.635	1.742
Pensioenlasten	(12)	794	619
Dotatie reorganisatievoorziening	(13)	4.500	0
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	(14)	892	966
Overige bedrijfslasten	(15)	<u>15.065</u>	<u>15.011</u>
Totaal bedrijfslasten		<u>36.509</u>	<u>31.672</u>
Bedrijfsresultaat		-4.528	-993
Rentebaten		3	47
Rentelasten		<u>25</u>	<u>11</u>
Totaal financiële baten en lasten	(16)	<u>-22</u>	<u>36</u>
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		-4.550	-957
Belastingen	(17)	<u>1.188</u>	<u>219</u>
		-3.362	-738
Aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	(18)	<u>3</u>	<u>-55</u>
Resultaat na belastingen		<u>-3.359</u>	<u>-793</u>

Kasstroomoverzicht over 2016

(x € 1.000)

	2016	2015
Operationele activiteiten		
Resultaat na belastingen	-3.359	-793
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	892	966
Bijzondere waardevermindering van materiële vaste activa	0	0
Mutatie voorzieningen	4.451	27
Mutatie langlopende schulden	-1.123	3.068
Mutatie vordering op participanten (financiële vaste activa)	2.131	-2.131
Resultaat deelnemingen	-3	55
Bruto-kasstroom uit operationele activiteiten	2.989	1.192
Mutatie vorderingen	787	-637
Mutatie kortlopende schulden	-67	1.739
Mutatie werkkapitaal	720	1.102
Netto-kasstroom uit operationele activiteiten	3.709	2.294
Investeringsactiviteiten		
Investerings in immateriële en materiële vaste activa	-195	-924
Desinvesteringen in immateriële en materiële vaste activa	0	69
Netto-kasstroom uit investeringsactiviteiten	-195	-855
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Dividend	0	-1.101
Agio storting	4.000	0
Terugstorting vermogen naar SPF Beheer naar aanleiding van liquidatie deelneming NS Personeeladministratie B.V.	0	2.039
	4.000	938
Mutatie liquide middelen	7.514	2.377
Liquide middelen begin boekjaar	8.825	6.448
Liquide middelen einde boekjaar	16.339	8.825

Algemene toelichting op de jaarrekening 2016

Algemeen

Relatie met moedermaatschappij en voornaamste activiteiten

De onderneming gevestigd te Utrecht (Arthur van Schendelstraat 850, 3500 GA, nummer Kamer van Koophandel: 30131360) is een besloten vennootschap, waarvan de aandelen voor 100% in het bezit zijn van de Stichting Spoorwegpensioenfonds. SPF Beheer is van oudsher een uitvoeringsorganisatie voor pensioenfondsen. De voornaamste activiteiten zijn de beleidsvoorbereiding alsmede de uitvoering van pensioenbeheer en vermogensbeheer namens haar klanten en de uitvoering van specifieke arbeidsregelingen.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen van de Jaarverslaggeving.

De grondslagen die zijn toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor consolidatie

SPF Beheer had een belang van 100% in haar deelneming NS Personeeladministratie B.V. Per 14 juli 2015 is NS Personeeladministratie B.V., gevestigd te Utrecht, geliquideerd. Als gevolg hiervan heeft SPF Beheer per ultimo 2016 nog maar één deelneming, te weten KiDafo Beheer B.V. Vanwege de geringe omvang van KiDafo Beheer B.V. is het effect van het opnemen van een geconsolideerd overzicht van te verwaarlozen betekenis. Vanaf het boekjaar 2016 stelt SPF Beheer derhalve alleen een enkelvoudige jaarrekening op. De vergelijkende cijfers zijn, waar van toepassing, in lijn gebracht met de enkelvoudige presentatie.

Informatie over kapitaalbelangen

SPF Beheer heeft belangen in de volgende vennootschappen:

Naam	Vestigingsplaats	Belang
KiDafo Beheer B.V.	Utrecht	100%

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Voor zover niet anders is vermeld, zijn activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief is in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting is in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen,

is het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder zijn activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer is voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De jaarrekening is gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming. Alle financiële informatie in de jaarrekening is afgerond op € 1.000.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen zijn opgenomen in de periode waarin de schatting is herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Bijzondere waardeverminderingen

Per ultimo van het jaar wordt bepaald of er aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen. Van een bijzondere waardevermindering is sprake indien de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief is gelijk aan de hoogste van de verkoopprijs minus verkoopkosten of de bedrijfswaarde.

Transacties in vreemde valuta

Vorderingen en schulden in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de koers per balansdatum. De hieruit voortvloeiende koersverschillen zijn opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Immateriële en materiële vaste activa

De immateriële en materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur en zijn berekend op basis van een vast percentage van de aanschafwaarde (10% tot 25%). Er is afgeschreven vanaf de maand van ingebruikname. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop zijn opgenomen in de afschrijvingen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, zijn gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde zijn de waarderingsgrondslagen van de onderneming gehanteerd.

Goodwill is bepaald als het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs van de deelnemingen en de nettovermogenswaarde op het moment van verkrijging. De goodwill is in het jaar van de verkrijging ineens ten laste van het eigen vermogen gebracht.

Latente belastingvorderingen

Latente belastingvorderingen uit hoofde van verrekenbare verschillen en beschikbare voorwaartse verliescompensatie worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale

winst beschikbaar zal zijn waarmee verliezen kunnen worden gecompenseerd en verrekeningsmogelijkheden kunnen worden benut. Latente belastingvorderingen zijn opgenomen onder de financiële vaste activa, eventuele latente belastingverplichtingen zijn opgenomen onder de voorzieningen.

Vordering op participanten

Zie toelichting onder Vorderingen onder Vordering op participanten. De vorderingen hebben een resterende looptijd van langer dan 1 jaar.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. De voorziening voor oninbaarheid is bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen. De vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan 1 jaar.

Vordering op participanten - Vordering afwikkelsom premie-ingroeiregeling

Onder de vordering op participanten is een bedrag verantwoord voor de compensatie van de afwikkeling van de premie-ingroeiregeling in het kader van de pensioenregeling die wordt aangehouden bij SPF. Kenmerk van de pensioenregeling is dat SPF Beheer B.V zich tot en met ultimo 2015 heeft verplicht tot het betalen van een vooraf vastgestelde jaarlijkse premie, aan de hand van een jaarlijks toenemend percentage van de loonsom (het premiepad). In 2015 is de pensioenregeling aangepast met name in het kader van het nieuw Financieel Toetsingskader, waardoor SPF Beheer vanaf 2016 een (hoger) vast percentage van de loonsom is verschuldigd.

De afwikkeling leidt tot de beëindiging van de financiering door SPF van extra opbouw van pensioenaanspraken (het premiepad), de premievrijstelling voor de Anw-hiaat compensatie en de extra inkoop van pensioenrechten.

Vanwege de afwikkeling hebben de werkgevers in de Sociale Eenheid NS (waaronder SPF Beheer) in 2015 nieuwe overeenkomsten gesloten die ingaan per 1 januari 2016. Het beheer van de middelen gaat hiermee over van SPF naar de werkgevers. Het bedrag dat SPF Beheer ontvangt uit hoofde van de afwikkeling in vaste termijnsommen wordt verrekend met de maandelijkse premiebetalingen. De verrekening heeft deels plaatsgevonden in 2016 en zal voor het restant plaatsvinden in 2017. De vordering op participanten betreft het bedrag voor zover dit nog niet verrekend is.

Het bedrag dat SPF Beheer ontvangt ter compensatie voor de afwikkeling dient te worden gebruikt voor een verlaging van de pensioenbetalingen, waarbij 1/3-deel dient te worden aangewend voor de verlaging van de eigen bijdrage van de werknemers en het restant (2/3-deel) dient ter verlaging van de werkgeverslast.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de vennootschap.

Voorzieningen

Voorzieningen worden getroffen indien er sprake is van een huidige (contractuele of feitelijke) verplichting, als gevolg van een gebeurtenis in het verleden. Een voorziening wordt alleen getroffen voor zover een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de verplichting en het waarschijnlijk is dat een dergelijke verplichting ook daadwerkelijk moet worden betaald. De feitelijke uitkomst kan afwijken van deze inschattingen.

Voorziening voor jubileumuitkeringen

Er is een voorziening voor jubileumuitkeringen gevormd voor uitkeringen aan medewerkers wanneer zij 12 1/2, 25 en 40 jaar in dienst zijn. In de voorziening wordt rekening gehouden met de datum indiensttreding van de een medewerker, met de toekomstige salarisstijgingen, de blijfkans, de verwachte pensioenleeftijd en de resterende periode tot aan de jubileumdatum. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde, waarbij de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties per balansdatum als disconteringsvoet is gebruikt.

Reorganisatievoorziening

SPF Beheer verantwoordt een reorganisatievoorziening indien een gedetailleerd plan voor de reorganisatie is geformaliseerd en een aanvang is gemaakt met de reorganisatie of deze bekend is gemaakt onder het personeel (uiterlijk vóór het opmaken van de jaarrekening). Verwachte vertrek- en ontslagvergoedingen en samenhangende kosten uit hoofde van het vóór de normale pensioendatum beëindigen van dienstverbanden met werknemers worden in deze voorziening betrokken. De voorziening wordt gevormd, zodra SPF Beheer zich aantoonbaar heeft verbonden aan de uitkering van deze vergoedingen, terwijl er nog geen sprake is van een definitieve getekende vaststellingsovereenkomst. De reorganisatievoorzieningen omvat onder meer schattingen en veronderstellingen met betrekking tot de hoogte van de vertrek- en ontslagvergoedingen en samenhangende kosten. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde, waarbij de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties per balansdatum als disconteringsvoet is gebruikt.

Langlopende Schulden

De langlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde en hebben een looptijd langer dan een jaar.

Kortlopende Schulden

De kortlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde en hebben een looptijd korter dan een jaar.

Onder de overlopende passiva zijn nog te betalen en vooruit ontvangen bedragen verantwoord.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten zijn in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten zijn verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten zijn bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Winsten zijn verantwoord in het jaar waarin zij worden gerealiseerd. Verliezen zijn in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Presentatiewijziging

In 2015 is een presentatiewijziging doorgevoerd vanwege de opname van een jubileumvoorziening. De mutatie van de voorziening voor jubileumuitkeringen was vanwege het bijzondere karakter in de jaarrekening over 2015 als separate post zichtbaar gemaakt in de winst- en verliesrekening. Vanaf 2016 heeft de post een meer regulier karakter en is deze verantwoord onder de lonen en salarissen in de winst- en verliesrekening. Hiermee sluit SPF Beheer aan bij de gebruikelijke wijze van presentatie van deze post. De vergelijkende cijfers zijn aangepast voor deze wijziging.

Netto-omzet

De netto-omzet betreft de opbrengst van de in het verslagjaar geleverde diensten, exclusief omzetbelasting.

Bedrijfslasten

De bedrijfslasten worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Werknemers bouwen bij SPF Beheer voor eigen rekening en risico pensioen op (toegezegde-bijdrage regeling). De bijdrage van SPF Beheer hieraan wordt verantwoord onder de pensioenlasten.

De afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde en de economische levensduur van de betreffende activa.

Belastingen

De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar, waarbij rekening wordt gehouden met permanente verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening en de fiscale winstberekening.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Deze methode bouwt de kasstromen op vanuit de posten van de winst- en verliesrekening en de mutaties in de balansposten. Onderscheid is gemaakt naar kasstromen uit bedrijfsactiviteiten, investeringsactiviteiten en financieringsactiviteiten. Valutaverschillen zijn opgenomen in het resultaat na belastingen.

Toelichting op de balans per 31 december 2016

(1) Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt:	2016	2015
	<u> </u>	<u> </u>
Boekwaarde per 1 januari	155	0
Investerings	2	155
Desinvesteringen	0	0
Afschrijvingen	-21	0
Boekwaarde per 31 december	<u>136</u>	<u>155</u>

De aanschafwaarde en de cumulatieve afschrijvingen zijn:	2016	2015
	<u> </u>	<u> </u>
Aanschafwaarde	157	155
Cumulatieve afschrijvingen	-21	0
Boekwaarde per 31 december	<u>136</u>	<u>155</u>

De investeringen in immateriële vaste activa betreffen de ontwikkelkosten van een portal (website) ten behoeve van pensioencommunicatie naar deelnemers.

(2) Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreft de categorie Andere vaste bedrijfsmiddelen.

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:	2016	2015
	<u> </u>	<u> </u>
Boekwaarde per 1 januari	2.858	3.700
Investerings	193	769
Desinvesteringen*	0	0
Desinvestering verkochte activa PSA- en eHRM-activiteiten	0	-645
Afschrijvingen	-871	-966
Boekwaarde per 31 december	<u>2.180</u>	<u>2.858</u>

De aanschafwaarde en de cumulatieve afschrijvingen zijn:	2016	2015
	<u> </u>	<u> </u>
Aanschafwaarde	11.264	11.496
Cumulatieve afschrijvingen	-9.084	-8.638
Boekwaarde per 31 december	<u>2.180</u>	<u>2.858</u>

De investeringen in het boekjaar hebben met name betrekking op huisvesting en hardware.

* Onder desinvesteringen is het saldo van de boekwaarde van het verkochte activum weergegeven. Doordat de boekwaarde in veel gevallen nihil zal zijn, kunnen de totale aanschafwaarde en cumulatieve afschrijvingen wijzigen bij desinvesteringen terwijl de mutatie bij desinvesteringen nihil is. Dit is van toepassing bij de materiële vaste activa in 2016.

(3) Financiële vaste activa*Deelneming in groepsmaatschappijen*

Het verloop van de deelnemingen in groepsmaatschappijen is als volgt:

	2016	2015
Stand per 1 januari	37	2.407
Resultaat deelnemingen	3	-55
Ontvangen dividend	0	-276
Terugstorting vermogen aan aandeelhouder	0	-2.039
Boekwaarde per 31 december	40	37

NS Personeeladministratie B.V. is op 14 juli 2015 geliquideerd. De resterende liquide middelen zijn in 2015 teruggestort naar SPF Beheer

Latente belastingvorderingen

Het verloop van de latente belastingvorderingen is als volgt:

	2016	2015
Stand per 1 januari	0	0
Toevoeging verrekenbare verliezen	1.114	0
Boekwaarde per 31 december	1.114	0

De latente belastingvordering is bestemd voor toepassing van voorwaartse verliescompensatie welke in maximaal negen jaar na 2016 verrekend zal worden met vennootschapsbelasting op de verwachte toekomstige positieve resultaten.

Vordering op participanten

	2016	2015
Het verloop van de vordering op participanten is als volgt:		
Stand per 1 januari	2.131	2.131
Af: kortlopend deel naar (4) Vorderingen op participanten	-2.131	0
Boekwaarde per 31 december	0	2.131

De vordering op participanten betreft het langlopend deel van een te ontvangen afwikkelingsom voor het beëindigen van een premie-ingroeiregeling. De afwikkelingsom wordt vanaf 2015 door SPF Beheer verrekend met de pensioenpremiebetalingen aan het Spoorwegpensioenfonds. Per ultimo 2016 is het restant van het te verrekenen bedrag gepresenteerd en toegelicht onder (4) Vorderingen op participanten.

(4) Vorderingen*Handelsdebiteuren*

De vordering op handelsdebiteuren is € 496 duizend per ultimo 2016 (2015: € 845 duizend). De vordering bestaat voor € 367 duizend uit een vordering op Stichting Pensioenfonds Openbaar Vervoer, voor € 52 duizend uit een vordering op Pensioenfonds Horeca & Catering en voor € 35 duizend uit een vordering op Veherex Schade NV. Het restant betreft diverse kleinere vorderingen.

Participanten

De post vordering op participanten is als volgt samengesteld:	31-12-2016	31-12-2015
Vordering afwikkelingsom premie-ingroeieregeling	2.060	2.160
Overige vorderingen Spoorwegpensioenfonds	920	1.036
Boekwaarde per 31 december	2.980	3.196

De vordering afwikkelingsom premie-ingroeieregeling vloeit voort uit de overeenkomst met NS en SPF. SPF Beheer betaalde tot ultimo 2015 een pensioenpremiepercentage dat jaarlijks werd verhoogd tot het streefpercentage van de pensioenregeling. Vanaf 2016 betaalt SPF Beheer een hoger vast premiepercentage van de pensioengrondslag. Als gevolg van de beëindiging van de premie-ingroeieregeling is SPF Beheer per ultimo 2015 een afwikkelingsom overeengekomen met SPF van € 4.291 duizend.

In 2016 is met SPF een aanvullende afspraak gemaakt dat in verband met de overgang van een aantal medewerkers van SPF Beheer naar SPF een bedrag van € 103 duizend van de afwikkelingsom wordt kwijtgescholden. De afwikkelingsom die SPF Beheer ontvangt, wordt in de periode 2016 tot ultimo 2017 verrekend met de maandelijkse premiebetalingen aan SPF. Over de afwikkelingsom wordt geen rente vergoed. Het beheer van de middelen ten aanzien van de premie-ingroeieregeling gaat hiermee over van SPF naar SPF Beheer

Het verloop van de vordering afwikkelingsom premie-ingroeieregeling is als volgt:	2016	2015
Totale afwikkelingsom premie-ingroeieregeling per 1 januari	4.291	4.291
Af: Kwijtschelding i.v.m. overgang werknemers van SPF Beheer naar Spoorwegpensioenfonds per 1 september 2016	-103	0
Af: Verrekend met premiebetaling	-2.128	0
Totale vordering afwikkelingsom premie-ingroeieregeling per 31 december	2.060	4.291
Waarvan langlopend: onder (3) Financiële vaste activa – Vordering op participanten	0	-2.131
Boekwaarde per 31 december	2.060	2.160

Overige vorderingen

De post overige vorderingen is als volgt samengesteld:	31-12-2016	31-12-2015
Vennootschapsbelasting	239	1.636
Omzetbelasting	0	188
Boekwaarde per 31 december	239	1.824

Overlopende activa

De post overlopende activa is als volgt samengesteld:	31-12-2016	31-12-2015
Vooruitbetaalde bedragen	626	261
Vooruit ontvangen facturen	304	0
Nog te ontvangen	13	406
Nog te factureren bedragen	361	388
Boekwaarde per 31 december	1.304	1.055

De vooruitbetaalde bedragen zijn toegenomen ten opzichte van voorgaand boekjaar vanwege de vooruitbetalingen voor kwartaalfacturen ten aanzien van huur- en licentiekosten over het eerste kwartaal van 2017. Voorgaand jaar waren deze facturen pas in het opvolgende boekjaar ontvangen en betaald.

(5) Eigen vermogen

Het eigen vermogen van SPF Beheer is ook in 2016 toereikend geweest om aan de prudentiële kapitaalvereisten van DNB te voldoen, zoals verwoord in het "besluit prudentiële regels Wft (Wet Financieel Toezicht).

Geplaatst kapitaal

In 2016 hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden in het geplaatst kapitaal. Ingevolge artikel 178c van het Burgerlijk Wetboek deel 2 is het aandelenkapitaal vermeld in euro's. Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 11,3 miljoen en bestaat uit 25.000 gewone aandelen van nominaal € 453,78, waarvan er 11.709 aandelen zijn geplaatst (€ 5,3 miljoen).

Agioreserve

De mutatie hierin is als volgt:

	2016	2015
Stand per 1 januari	0	0
Storting	4.000	0
Stand per 31 december	4.000	0

SPF heeft ter financiering van de het reorganisatieplan, 'fit voor de toekomst', een bedrag van € 4.000 duizend gestort in het eigen vermogen van SPF Beheer

Overige reserves

De overige reserves betreffen de algemene reserve.

De mutatie hierin is als volgt:

	2016	2015
Stand per 1 januari	7.263	6.418
Verdeling resultaat	-793	845
Stand per 31 december	6.470	7.263

Onverdeeld resultaat

De mutatie in het onverdeeld resultaat is als volgt:

	2016	2015
Stand per 1 januari	-793	2.222
Verdeeld resultaat: overige reserves	793	-845
Verdeeld resultaat: uitgekeerd dividend	0	-1.377
Onverdeeld resultaat boekjaar	-3.359	-793
Stand per 31 december	-3.359	-793

Voorstel resultaatsbestemming

De Directie stelt voor om het verlies over 2016 ad € 3.359 duizend in mindering te brengen op de overige reserves.

(6) Voorzieningen

De voorzieningen bestaan uit een voorziening voor jubileumuitkering en een reorganisatievoorziening.

Voorziening voor jubileumuitkeringen

Het verloop van de voorziening voor jubileumuitkeringen is als volgt:

	2016	2015
Stand per 1 januari	439	412
Mutatie voorziening jubileumuitkeringen	-49	27
Stand per 31 december	390	439

De voorziening betreft een voorziening voor jubileumuitkeringen. De hoogte van de voorziening kan afwijken van de werkelijk uit te keren bedragen als gevolg van wijzigingen in CAO-afspraken en anders dan verondersteld verloop van medewerkers.

De verwachting is dat € 20 duizend binnen een jaar vervalt. Het restant van de voorziening ad € 370 duizend kan als langlopend worden beschouwd.

Reorganisatievoorziening

Het verloop van de reorganisatievoorziening is als volgt:

	2016	2015
Stand per 1 januari	0	0
Mutatie reorganisatievoorziening	4.500	0
Stand per 31 december	4.500	0

De verwachting is dat € 1.249 duizend binnen een jaar vervalt. Het restant van de voorziening ad € 3.251 duizend kan als langlopend (aanwending na 2017) worden beschouwd.

Om SPF Beheer toekomstbestendig te maken heeft SPF Beheer zich vanaf ultimo 2016 tot en met 2019 verbonden aan een reorganisatieprogramma. Bij de bepaling van de hiermee samenhangende kosten is rekening gehouden met transitie- en ontslagvergoedingen, loonkosten van medewerkers die geen arbeidsprestaties meer leveren gedurende de boventalligheidsperiodes, kosten van voortgezette pensioenopbouw na ontslag, juridische kosten en kosten ten behoeve van de begeleiding van medewerkers naar een nieuwe baan. Bij het opstellen van de voorziening zijn aannames gemaakt. Een belangrijke onzekerheid bij de bepaling van de omvang van de voorziening is het aantal medewerkers dat afvloeit, de ingangsdata van boventalligheidsperiodes en de periodes waarbinnen betreffende medewerkers nieuwe banen weten te vinden. De ingangsdata van de boventalligheidsperiodes zijn mede afhankelijk van de realisatie van doorbraakplannen die onderdeel uitmaken van het reorganisatieprogramma. Het aantal medewerkers dat afvloeit kan afwijken, bijvoorbeeld als gevolg van natuurlijk verloop.

(7) Langlopende schulden

In 2015 is SPF Beheer een nieuwe pensioenovereenkomst aangegaan met SPF. Daarnaast is het de premie-ingroeiregeling afgewikkeld, waarbij de middelen ter financiering worden overgedragen van SPF naar SPF Beheer (zie ook toelichting (4) Vorderingen – Participanten). De afwikkelingsom die van SPF wordt ontvangen, dient voor 1/3-deel voor de verlaging van de eigen bijdrage van de werknemer. Het restant (2/3-deel) dient te worden aangewend voor de verlaging van de pensioenlast van SPF Beheer (werkgeversdeel). De toerekening vindt plaats in de periode 2016 tot 2022, op basis van in de CAO vastgelegde premiepercentages van de pensioengrondslag.

Het kortlopende deel van deze verplichting is verantwoord onder de kortlopende schulden.

(8) Kortlopende schulden*Schulden aan leveranciers*

De schulden aan leveranciers zijn toegenomen van € 663 duizend ultimo 2015 naar € 1.192 duizend ultimo 2016, een toename van € 529 duizend. De toename betreft met name een schuld uit hoofde van inhuur van medewerkers en licentiekosten.

Belastingen en sociale lasten

Deze post is als volgt samengesteld:	2016	2015
Loonheffing	1.041	1.023
Omzetbelasting	208	0
Sociale lasten	3	0
Stand per 31 december	1.252	1.023

Overige schulden

In de overige schulden is het kortlopend deel van de (7) langlopende schulden verantwoord ten aanzien van de afwikkeling van het premiepad (werknemersdeel). Het kortlopende deel bedraagt € 343 duizend (2015: € 408 duizend).

Overlopende passiva

Deze post is als volgt samengesteld:	2016	2015
Schulden aan medewerkers	1.316	1.606
Diverse nog te ontvangen facturen/ te betalen bedragen	780	1.121
Afwikkeling premiepad werkgeversdeel	686	815
Stand per 31 december	2.782	3.542

Het kortlopende deel de verlaging van de pensioenlast uit hoofde van de afwikkeling van het werkgeversdeel van het premiepad bedraagt € 686 duizend (2015 € 815 duizend) (zie toelichting (7) Langlopende schulden).

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

SPF Beheer vormt met de aandeelhouder Spoorwegpensioenfonds een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Uit dien hoofde is SPF Beheer mede hoofdelijk aansprakelijk voor de omzetbelasting-schulden van de fiscale eenheid.

De jaarlijkse verplichting uit hoofde van het huurcontract ter zake van het kantoorpand bedraagt circa € 0,9 miljoen (2015: € 1,2 miljoen). Het huurcontract was per 31 december 2015 opgezegd in verband met de afstoting van een deel van de ruimte. Voor de overgebleven ruimte is een nieuw contract aangegaan dat loopt van 1 januari 2016 tot 31 december 2020. Het contract wordt telkens met 5 jaar verlengd, tenzij het contract tegen het eind van de huurperiode wordt opgezegd.

SPF Beheer heeft operational lease contracten afgesloten voor haar wagenpark. Eind 2016 hebben de afgesloten leaseovereenkomsten een looptijd tot uiterlijk december 2019. De leaseovereenkomsten leiden tot een jaarlijkse verplichting van circa € 165 duizend (2015: € 165 duizend).

Toelichting op de winst- en verliesrekening over 2016

(9) Netto-omzet

De door de onderneming te rapporteren gesegmenteerde informatie met betrekking tot de netto-omzet is opgesteld op basis van bedrijfstakken. Deze zijn aan de hand van de “managementbenadering” gedefinieerd: dat wil zeggen die bedrijfstakken die door de beleidsbeslissers worden onderkend ten behoeve van het strategische management.

De drie primaire bedrijfstakken zijn: Pensioenbeheer, Vermogensbeheer en Varia. De bedrijfstak “Varia” bevat omzet die gerelateerd is aan de uitvoering van specifieke arbeidsregelingen.

Alle netto-omzet van SPF Beheer wordt in Nederland behaald.

De gesegmenteerde informatie is als volgt:	2016	2015
Vermogensbeheer	19.101	18.015
Pensioenbeheer	11.852	11.417
Varia	1.028	1.247
Totaal netto-omzet	31.981	30.679

Voor gesegmenteerde informatie met betrekking tot het gemiddeld aantal personeelsleden in full time equivalenten, afgestemd op de inrichting van SPF Beheer, wordt verwezen naar de paragraaf “Lonen en salarissen”.

(10) Lonen en salarissen

Deze post is als volgt samengesteld:	2016	2015
Salarissen personeel (incl. vakantiegeld en decemberuitkering)	12.921	12.575
Afvloeiingskosten	385	188
Variabele beloning	205	147
Mutatie verplichting niet opgenomen verlofdagen	49	0
Dotatie/ vrijval voorziening jubileumuitkeringen	-49	27
Overige lonen en salarissen	112	397
Totaal lonen en salarissen	13.623	13.334

Het gemiddeld aantal personeelsleden (full time equivalenten) bedraagt 184 (184 in 2015).

De verdeling over de directoraten is als volgt:	2016	2015
Operatie	66	65
Vermogensbeheer	51	50
Financiën & Risicomanagement	39	42
Algemeen	28	27
Totaal gemiddeld aantal personeelsleden	184	184

(11) en (12) Sociale lasten en Pensioenlasten

De medewerkers zijn deelnemer in de regeling van SPF. De beleidsdekkingsgraad van het fonds is per ultimo 2016 gelijk aan 102,6% (2015: 108,5%). De beleidsdekkingsgraad ligt per ultimo 2016 onder het vereist eigen vermogen. SPF heeft daarom in maart 2017 een geactualiseerd herstelplan ingediend dat aangeeft dat het pensioenfonds naar verwachting binnen de wettelijke termijn over voldoende buffers beschikt. Het herstel moet volgens het plan vooral komen uit het rendement op de beleggingen. Voor het verwachte rendement gaat het pensioenfonds uit van zijn eigen verwachtingen, die lager zijn dan de wettelijk toegestane maxima. DNB heeft dit herstelplan goedgekeurd.

De pensioenregeling kwalificeert voor de financiële verantwoording als een toegezegde bijdrageregeling. Kenmerk van de pensioenregeling is dat SPF Beheer in het kader van deze regeling zich tot en met ultimo 2015 heeft verplicht tot het betalen van een vooraf vastgestelde jaarlijkse premie, te weten een jaarlijks toenemend percentage van de loonsom. Per 1 januari 2016 is de pensioenregeling aangepast in het kader van het nieuw Financieel Toetsingskader, waardoor SPF Beheer een (hoger) vast percentage van de loonsom is verschuldigd. SPF Beheer wordt door SPF gecompenseerd voor deze aanpassing, middels een lagere maandelijkse premiebetaling in de periode 2016 tot en met 2017. De compensatie dient voor 1/3-deel voor de verlaging van de werknemersbijdrage en 2/3-deel voor de verlaging van de werkgeverslast. SPF Beheer heeft na betaling van de overeengekomen premie geen verplichting tot het betalen van aanvullende bedragen in geval sprake zou zijn van een tekort bij het pensioenfonds. De actuariële risico's en de beleggingsrisico's liggen bij het pensioenfonds en haar deelnemers.

(13) Mutatie reorganisatievoorziening

Voor de toelichting op de mutatie reorganisatievoorziening wordt verwezen naar de toelichting op de balanspost (6) voorzieningen en naar (15) overige bedrijfslasten.

(14) Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Deze post is als volgt samengesteld:	2016	2015
Afschrijvingen materiële vaste activa	871	966
Afschrijvingen immateriële vaste activa	21	0
Totaal afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	892	966

(15) Overige bedrijfslasten

Deze post is als volgt samengesteld:	2016	2015
Kosten inhuur personeel	4.456	3.498
Automatiseringskosten	2.843	2.992
Kosten externe adviseurs en diensten derden	2.418	1.940
Overige personeelskosten	1.744	2.980
Huisvestingskosten en kantoorkosten	1.719	2.170
Commerciële kosten	223	139
Diverse kosten	1.662	1.292
Totaal overige bedrijfskosten	15.065	15.011

De huisvestingskosten en kantoorkosten zijn afgenomen ten opzichte van voorgaand jaar vanwege de afstoting van een deel van het kantoorpand.

De overige personeelskosten zijn in 2016 afgenomen ten opzichte van 2015. Dit is met name het gevolg van de eenmalige afkoop van de hypotheekregeling voor het eigen personeel per 1 november 2015. De eenmalige last ter compensatie van het oversluiten en beëindigen van de personeelshypotheek bedroeg € 1.103 duizend over 2015.

De diverse kosten betreffen met name niet terugvorderbare BTW op inkoopfacturen.

(16) Financiële baten en lasten

De rentebaten betreffen de inkomsten uit betalingskorting op de voorlopige aanslag VPB 2016.

De rentelasten hebben betrekking op in rekening gebrachte negatieve bankrente.

(17) Belastingen

Deze post is als volgt samengesteld:	2016	2015
Belastingbate huidig boekjaar	-1.114	-219
Belastingbate 2014	-74	0
	-1.188	-219

Belastingbate huidig boekjaar

De belastingbate in de winst- en verliesrekening over 2016 bedraagt € 1.114 duizend (2015: € 219 duizend), ofwel 23,8% (2015: 23%) van het resultaat vóór belastingen.

Belastingbate 2014

In maart 2017 is de definitieve aanslag voor de vennootschapsbelasting over 2014 ontvangen. Hieruit bleek dat de te betalen vennootschapsbelasting over 2014 74 duizend te hoog is ingeschat.

Het nominale tarief is 25%. De effectieve belastingdruk is 26%. De effectieve belastingdruk is hoger dan het nominale tarief vanwege de belastingbate over 2014.

(18) Aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Deze post is als volgt samengesteld:	2016	2015
Resultaat van de groepsmaatschappij NS Personeeladministratie B.V.	0	-57
Resultaat van de groepsmaatschappij KiDafo Beheer B.V.	3	2
Totaal aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	3	-55

NS Personeeladministratie B.V. is op 14 juli 2015 geliquideerd.

Kosten accountant

Met betrekking tot het boekjaar zijn door de externe accountant ten laste van de vennootschap en haar groepsmaatschappijen de volgende kosten gemaakt:

	2016	2015
Onderzoek jaarrekening	123	124
Andere assurance opdrachten	195	327
Overige dienstverlening	0	44
	318	495

De kosten voor het onderzoek jaarrekening zijn gebaseerd op de totale kosten die gerelateerd zijn aan deze jaarrekening. De werkzaamheden hebben voor het grootste deel plaatsgevonden in 2017.

De andere assurance opdrachten bestaan voornamelijk uit werkzaamheden ten aanzien van ISAE 3402.

Bezoldiging Directie en Commissarissen

De bezoldiging van de statutair directeuren bedroeg € 500 duizend (€ 267 duizend in 2015), waarvan het variabele deel € 55 duizend (€ 30 duizend in 2015) bedroeg. Het werkgeversdeel van de pensioenbijdragen bedroeg € 21 duizend (2015: € 6 duizend).

De bezoldiging van de statutaire directie is hoger dan in 2015, vanwege de toetreding van dhr. Mos tot de statutaire directie per 1 december 2015 en dhr. Kreikamp per 1 maart 2016. Dhr. Akkerman is per 31 mei 2016 uitgetreden.

De bezoldiging in 2016 van de drie commissarissen bedroeg € 45 duizend (€ 45 duizend in 2015).

Utrecht, 1 juni 2017

Raad van Commissarissen

Directie

Drs. M. Niggebrugge, voorzitter

Mr. E. Kreikamp, Algemeen directeur

Ir. B.F. Dessing

M.P. Mos, directeur Financiën & Risicomanagement

Drs. S.N. van den Herik

Drs. J.F. van Halewijn, directeur Vermogensbeheer

Drs. L.P. Frens, directeur Operatie

Overige gegevens

Statutaire bepaling ten aanzien van de bestemming van het resultaat

Volgens artikel 23 van de statuten stelt de algemene vergadering van aandeelhouders de bestemming van de winst vast, op basis van een voorstel van de Directie, na goedkeuring door de Raad van Commissarissen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de algemene vergadering van aandeelhouders van SPF Beheer B.V.

Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van SPF Beheer B.V. te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarrapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van SPF Beheer B.V. op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2016;
- de winst-en-verliesrekening over 2016;
- de toelichting, met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van SPF Beheer B.V., zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit:

- verslag van de directie;
- de overige gegevens;
- andere informatie, bestaande uit: profiel, kerncijfers en bericht van de raad van commissarissen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van de directie en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden, en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaam-

heden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 1 juni 2017

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. N.M. Pul RA